

NARODNA STRAŽA

UREDNIŠTVO I UPRAVA: „NARODNA STRAŽA“
ŠIBENIK. — RUKOPISI SE NE VRAĆAJU. — NE-
BILJEGOVANA SE PISMA NE PRIMAJU.

IZLAZI SVAKE SUBOTE
POJEDINI BROJ Kr. 6.

PRETPLATA „NARODNE STRAŽE“ IZNOSI GO-
DIŠNJE Kr. 200. — ZA INOZEMSTVO Kr. 400.
OGLASI PO CIJENIKU.

Br. 37.

Šibenik, 2. listopada 1923.

God. III.

POLITIKA APSTINENCIJE.

Osečina je našeg naroda, da znade uočiti položaj, u kojem se nalazi; predvidjeti posljedice, koje ga čekaju uslijed ovog ili onog njegovog položaja. Ta dva lica svojstva naše narodne duše osobito opažamo u nadčovječnoj borbi našeg naroda sa viđovdanskim ustavom i pljačakškim sistemom današnjeg režima, koji hoće da mu oduzme sve preduvjete zdravog ekonomskog, socijalnog i kulturnog napredka njegovog kao jedne nacionalne cjeline. Kao nikada do sada vidimo u tome jedinstven naš narod i, kada bi on i njegovi prvaci bili jedinstveni, kao što su u tomu, u shvaćanju pravog načina borbe, davno bi naš narod bio u mnogo boljim prilikama.

Skoro cijeli naš narod pošao je za politikom apstinencije Stjepana Radića. Naša inteligencija okupljena u Hrvatskoj Zajednici iz početka je imala o uspješnom političkom djelovanju sasvim ispravan sud i mi smo Hrvati mogli zabilježiti lijepih uspjeha za to vrijeme, osobito na privrednom polju našeg javnog života. Ali bojazan, da se ne ostane osamljen i nepopularan preko volje, je dovela zajedničare u kolo Radića, i oni premda uvjereni o neuspjehu Radićeve taktike, ipak ne usuduju se, da narodu kažu pravi i uspješni način političke borbe; a to je realna politika. Gospodarsko ojačanje širokih narodnih slojeva i pravna obzbeđenost dva su glavna uvjeta uspješnog političkog djelovanja, a to nije moguće postići bez sudjelovanja u parlamentarnom radu, eventualno u vladi. Vlastitim njihovim oružjem, a za to imamo sve sposobnosti, naš narod mora tući nosioce današnjeg režima, ako hoće da u ovoj državi zauzme položaj, koji ga ide prema onim dobrima, koja je on donio u ovu državu. Ali mi se odrekosmo parlamentarnog rada i eventualnog sudjelovanja u vladi, prepuštajući braći Srbima, da nam oni kroje bratske zakone i temelje države, koja je s našim ujedinjenjem postala jednako hrvatska i slovenačka kao i srpska. Dok smo u početku, kao ekonomski jači dio naše države, mogli da preuzmemo vrlo važne gospodarske pozicije, koje su u našim krajevima do sloma imali stranci u svojim rukama, mi velikodušno pustismo, da dođu u ruke beogradske čaršije. Sama ova okolnost imala bi, da nam otvori oči i pokaže svu štetnost pasivne politike Stjepana Radića. A gdje su one milijarde, koje se dnevno ubiru u našim krajevima i bog zna kuda dopijevaju? Naše se škole zatvaraju ili naša djeca pogiba u mračnim i zagušljivim zgradama, ceste propadaju, a obale i luke se zapuštaju. Naši se činovnici i časnici šikaniraju i otpuštaju, a sve sa čega! Jer Hrvata nema na pravom mjestu, jer svojim drža-

njem pokazuju, da nijesu dorasli za politiku, koja im jedina može donijeti ono što žele. Tu je politiku Hrvatska Pučka Stranka unijela kao bitnu točku u svoj program. HPS. se je osuđivalo kao protuhrvatsku, ali ona s dana na dan pobire nova priznanja za svoju politiku. Govorite li u četiri oka sa prvacima Radićeve stranke i oni će vam priznati njezinu opravdanost obzirom na naš položaj, da ni ne spominjemo akciju ljudi ako „Slobodne Tribune“, koji potpuno preuzeše pouzeše politički program Pučke Stranke i razne pokrete u radićevoj stranci i Hrvatskoj Zajednici.

Radić i njegovi prijatelji bacili su posljedni adut svoje političke borbe, da dokažu opravdanost svoje politike: Radićevu intervenciju u Londonu. Radić je pošao u London da nagovori svoje prijatelje i englesku vladu, kako

Gdje su zastupnici hrvatske Dalmacije?

Iza dana odmora Narodna je skupština u Beogradu otpočela rad. Pašićeva vlada sprema se, da na brzu ruku protura važne zakone. Kod cijelog tog rada ostat će, kao i kod prošlog zasjedanja Skupštine, hrvatski narod po strani. Prošlo je već šest mjeseci od izbora, a na hrvatski narod neprestano padaju novi tereti, neprestano se počinjaju nova nasilja i nepravde. Od Dalmacije otrgla se Boka i pripojila Crnoj Gori; porezi postaju pravom pljačkom hrvatskoga naroda, provela se dioba Dalmacije; izglasani su u Skupštini zakoni, koji krvavo plaća hrvatski narod. premda nije s njima zadovoljan; otpuštaju se iz službe hrvatski činovnici i tako dalje. Ne treba pak da kažemo, kako Pašićeva vlada traži milijone za srpske krajeve, kako sklapa zajmove u inostranstvu, koje će skupo platiti hrvatski narod. Sve su to djela Pašićeve vlade, koja vlada bez većine u Skupštini, jer ju podupiru svojim odsustvom Radićevi zastupnici.

Hrvatski je narod birao kod pro-

Značajan slučaj.

Kao nikada do sada, razmahala se je u narodu agitacija protiv Hrvatskoj Pučkoj Stranci. Neke novine uporedo s tim počele su pisati o likvidaciji HPS i njezinom vječnom počitku, a sve to u znaku podržavanja opadajućeg ugleda u narodu „g. predsjednika hrvatskog naroda“ i bojazni, da HPS ne preuzme one razočarane seljačke mase Radićevom pasivnom politikom. Vijesti o napuštanju slavonskih Hrvata pasivne Radićeve politike u korist zdrave i realne politike HPS uzimale su se kao stranačko sredstvo agitacije i želja, da bi u istinu tako bilo. Nu jedan, i ako ne u sebi bog zna kako važan, ali ipak značajan slučaj,

bi se zauzeli za hrvatsku stvar. Ne ćemo da govorimo o očitom neuspjehu Radićeve akcije, jer bi se moglo smatrati kao paušalno sumnjanje u uspjeh svoga političkog protivnika. Ali moramo upozoriti na jednu činjenicu, koja je simptomatična po neuspjeh Radićeve akcije. U zadnje vrijeme opaža se, da srpska štampa i beogradska vlada uopće ne vodi računa o boravku Radića u Londonu. Dvojimo. da bi vlada i beogradska štampa ostali hladni, da im prijete kakova opasnost od njegove akcije ili da nemaju garancija za njegov neuspjeh. Kada se to vidi, onda naša javnost mora biti na čistu za čitavom Radićevom politikom i naš narod, dok je još vrijeme, da se vrati na put one politike, koja mu zajamčuje potpuni uspjeh njegovih nastojanja. To je bez dvojbe put one politike, koju je Hrvatska Pučka Stranka od svog prvog početka prihvaćala.

imati pred očima što znači organizacija. Naš je narod bistar i kada ga se uputi u svu onu štetu, koju za naš narod nosi u sebi Radićeva pasivna politika, on će uvidjeti da je politika Hrvatske Pučke Stranke, koja se ujedno bazira i na kršćanskim principima, najbolje jamstvo njegove ekonomske, kulturne i političke samostalnosti. Radić svom energijom za ovu politiku, HPS. radimo za najbolje dobro našeg naroda, a koji će rad svakako doći do honoriranja svega zdravog elementa u našem narodu.

ŠIBENIK, 2. listopada.

Pitanje Rijeke, koje već pet godina tišti svukoliku našu javnost, došlo je zadnjih dana u akutnu fazu. Aneksijom Rijeke sa strane Mussolinia očekivalo se je energičnije držanje naše vlade, ali ona u najodsudnijem času kao da je prihvatila tezu Mussolinia, da je vitalno pitanje Rijeke njeno pripojenje Italiji, te nije dala nikakvog znaka prosvjeda protiv kršenju Rapalskog ugovora i nasilju talijanskog imperijalizma. To je bilo uzrokom, da je pri jesenskom otvorenju parlamenta ovih dana došlo na tapet pitanje Rijeke. Sva se je opozicija našla na okupu, i jedinstvena u shvaćanju ovog pitanja nasuprot shvaćanju radikalne vlade, koja je kroz to vrijeme bila u silnoj neprilici, bojeći se za većinu. Pri konačnom glasovanju o povjerenju vladi, radikalna vlada je ipak dobila većinu od 6 glasova, koji rezultat za naš Hrvate ima žalosno i porazno značenje. Ne kažemo, da radikali ne bi mogli za se još skucaati desetak glasova, ali činjenica da su dvojica Radićevih disidentata iz Hercegovine, koji su sve do izbora bili glavni stupovi Radićevog pokreta u tim krajevima i takovi se smatrali neko vrijeme iza izbora, glasovali za radikale, dokazuje fatalnost zaludivanja naših masa po Radićevim demagogijama. Sve zlo, što danas tišti naš narod, sve nevolje, na koje se tužimo, došlo su nam od veliko-srpskog režima radikalna, i u ovom momentu, kada se radi o desetak glasova, kojima je se mogao srušiti taj režim, mi ne vidimo u parlamentu dra Drinkovića a sedamdeset poslanika Radićeve stranke stoji doma i očekuje spas od Radićevih pisma iz Londona.

Demisija ministra vanjskih posala g. dra Ninčića smatrala za kao gotova stvar. U tome je jednako složna opozicija, kao i većina radikalna, kojima je riječko pitanje dobro došlo, da ovoga maknu. Ipak neke novine javljaju, da iz te demisije ne će biti ništa, jer da je g. Ninčić na dvoru dobro gledan. Svakako jest jednom kod te stvari tačno, a to je, kao što je kod čitave politike današnjeg režima, da se kod vodećih krugova ne će demisija Ninčića vagati prema interesima naše vanjske ili unutarnje politike, već prema simpatiji ili antipatiji, te će g-

Ninčić, i ako je njegova vanjska politika doživjela krah, ipak ostati na tom mjestu, bude li dobro gledan na dvoru, kako neke novine javljaju.

Radić je u svojim pismima naglašavao, kako mu je Seeton Watson otvorio mnoga politička vrata u Londonu. Međutim Watson ovlašćuje „Novu Europu“, da kategorički demontuje sve novinske glasove o njegovu dodiru sa Radićem u Londonu, budući da se on već dva mjeseca nalazi u sjevernoj Škotskoj, 800 milja daleko od Londona. Dr Seeton Watson ujedno poručuje, da je Radić potpuno krivo shvatio političku situaciju, ako je očekivao pomoći od britanske vlade i britanskog javnog mnijenja.

U Beogradu je pobudio veliku pozornost dolazak najmlađeg sina bivšeg kralja Nikole u Beograd. Princ je Petar došao u Beograd, da čestita kralju Aleksandru na rođenju nasljednika prijestolja. Princ Petar stavio se na raspoloženje kralju i izjavio želju, da stupi u jugoslavensku vojsku. Taj simbolički posjet znači, da je spor oko crnogorskog prijestolja konačno likvidiran. Tim činom odrekao se princ Petar, vjerovatno u ime dinastije Petrovića, svake aspiracije na crnogorsko prijestolje. Likvidacija se obavlja u času, kad se Pašić sprema da izravna račune sa Italijom. Bez sumnje, taj posjet ima da u Beogradu stvori povoljno raspoloženje za sve transakcije glade Rijeke. Time je naime i talijanska vlada izjavila, da ne će više podupirati aspiracije crnogorske dinastije na prijestolje.

Domaće vijesti.

Kulturni napredak Zagreba. Naš glavni grad Zagreb može ovih dana da zabilježi kulturnu tekovinu, kojim bi se mogli ponositi prijestolnice najkulturnijih naroda. Gradski školski odbor i vladin zdravstveni odsjek zaključili su da se osnuje jedna četverorazredna osnovna škola za slabunjavu i fizički zaostalu djecu u prirodi. U tu svrhu izabran je jedan zgodni dio krasnog zagrebačkog parka „Tuškanac“, gdje je zrak jako zdrav i čist od svakih bakterija i prašine. Posebna liječnička komisija pregledat će svu školsku djecu, pa će sva ona djeca, koja budu slabunjava i kojima bude trebalo svježeg zraka, biti izlučena iz gradskih škola i upućena u u tu školu u prirodi. Kad bude lijepo vrijeme obuka će se držati pod vedrim nebom, a za nevremena u barakama, koje će se u tu svrhu izgra-

điti na tom mjestu. U isto vrijeme osnovan je dječji ambulatorij, u kojem će sva djeca biti besplatno liječena. Krasan primjer uprave našeg bijelog Zagreba, da ga nasljeduju ostale naše gradske općine!

Hrvatski javni zbor, za koji smo u zadnjem broju javili, da će se držati u Splitu dne 23. rujna bio je zabranjen po političkoj vlasti, odnosno spriječen od političke vlasti trpljenim terorom splitske Orjune. Zbor je ipak u svakom pogledu uspio obzirom na njegovu svrhu. U stanu dra Trumbića na pouzdanom sastanku izaslanika iz cijele srednje Dalmacije prihvaćeno je 14 aktualnih rezolucija.

Svečano ustoličenje splitskog biskupa presvj. g. dra Kv. Kl. Bonefačića obavljeno je u nedjelju 30. rujna, na dan sv. Jeronima.

Gospodinu

Dru Josipu Bervaldu.

predsjedniku Zadrudnog Saveza
Split.

Povodom „Jadranove“ kritike o prilikama na Zadr. Savezu Vi ste izvoljeli upravit na nas niz članaka u „Jug. Narodu“, u kojima ste nam javno predbacili:

- a) partizanstvo u radu na Savezu;
- b) odgovornost radi ukočenja rada Zadr. Saveza.

Ne kanimo o tome s Vama raspravljati u javnosti, samo tvrdimo, da su Vaše objede protiv nas neistinite.

Naprotiv iz „Jadranova“ pisanja proističe:

- 1) da ste Vi na Zadr. Savezu nekorektno postupali;
- 2) da ste loše upravljali imovinom Saveza.

Pošto ste Vi obzirom na nas stvar iznijeli pred javnost, predložimo Vam, da nepristrani sud ispita naše i Vaše djelovanje u upravi Saveza i u institucijama, u kojima je Zadr. Savez interesiran, pa ako nade nas krivima u onome što nam je pod a) i b) predbačeno, obvezujemo se, da ćemo odmah povući konsekvencije. To isto tražimo i od Vas, ako ovaj sud osudi Vaš postupak u onome što je spomenuto pod 1) i 2).

U tu svrhu slobodni smo Vam predložili za naše suce gg. Dra Marina Bega i Dra Stjepana Vukušića, odvjetnika, od kojih ni jedan nije naš politički sumišljenik niti je ikada imao s nama poslovnih veza. U slučaju da prihvaćate ovaj predlog izvolite s Vaše strane izabrati 2 osobe, čiji je odnos prema Vama sličan gore izaklatom našem odnosu. Ovi će izabrati petoga kao predsjednika.

Ne sumnjamo, da će te se požuriti odazvati se ovom predlogu, e da ovaj sud bude mogao dovršiti svoj posao i donijeti odluku svakako prije održanja glavne skupštine Zadr. Saveza 10/10. o. g. Za ovaj predlog poslužili smo se odredbom paragrafa 40. pravilnika Zadrudnog Saveza, koji govori o obraničkomu sudu u slučaju razmirica.

Štovanjem

U Splitu, dne 25. septembra 1923.
Prof. Marin Rabadan. — prof. Ivo Juras.

Književnost.

Nova revija, broj 3. izašla je za treći tromjesec g. 1923. sa ovim biranim sadržajem: Dr Politicus: Kršćanstvo i politika; — Dr fra K. Ivić: Pojam duše kod Vilima Vundta; — Dr fra G. Cvitanović: Metropolit Antonije i kat. crkva; — F. S. Finžgar: Sv. Frančišek in žena; — O. U. Talijs: Da li su obračenja k vjeri patološko duševno stanje u čovjeku; — Dr fra K. Eterović: Sveopća crkva u kulturnim državama. — **Kulturni pogledi.** — **Književni pregled.** — **Vjesnik.** — **Chronique Religieuse en Yougoslavie.** — „Nova Revija“ izašla 4 puta na godinu uz cijenu od 35 dinara. Uprava: „Nova Revija“ - Franjevački samostan - Makarska.

Dr Dragutin Kniewald: Katoličkim djevojkama. Ova mala, priručna, krasno opremljena knjižica upravo je izašla. Dijeli se u tri dijela: I. *Život duše.* — Vjera i nevjera. — Život u Bogu. — Molitva. — Sv. Misa. — Duhovno čitanje. — Isповod. — Duhovne vježbe. — Sloboda djece Božje. — II. *U Svijetu.* — Kod kuće. — Knjige. — Udruženja. — Kino. — Moda. — Ples. — Muškarci. — Šetnja. — Bijeli lijer. — Ljubav. — Radost. III. *Katoličinja umom i srcem.* — Liberalizam. — Liberalni katolicizam. — Feminizam. — Katolicizam. — Knjiga je puna prekrasnih primjera iz života, a saradnja 400 djevojaka daje joj naročitu svježinu i vrijednost. Knjiga obisje 208. stranica. Oprema je ukusna *Obično izdanje* na tankom papiru, ukusno kartonirano po primjerku 15 dinara. (Već rasprodano). *Fino izdanje*, na finom papiru, fino kartonirano, po primjerku 10 dinara. Najfinije izdanje, na vrlo finom papiru, ukusno kartonirano, vezano svilenom vrpcom, 40 dinara, isto na najfinijem papiru, 50 dinara. Tko naručiti 10 primjeraka (bilo koje vrste), dobiva 1 obični na dar. Poštarina i oprema već uračunata. Knjige se šalju samo onima, koji su unapred platili ili pouzecem. Narudžbe

i novac se šalje na: Dr Drag. Kniewald, Zagreb, Samostanska ul. 17. Toplo preporučamo!

Naši dopisi.

Pag, 22. rujna.

„Jugoslavenski Strukovni Savez“ je narodna kršćanska organizacija hrvatskog, slovenskog i srpskog radništva, te hoće, da na temelju sv. Evandjelja riješi socijalno upće, a napose radničko pitanje. Kao takav spojen je sa Medunarodnom Bijelom Organizacijom radništva. „Jug. Strukovni Savez“ bavi se samo ekonomskim i moralno-prosvjetnim pitanjima a politika je iz njega potpuno isključena. Kao član ovog Saveza upisana je i organizacija radništva u Pagu, koja ima svoja, od nadležne vlasti odobrena pravila.

U Pagu ipak nekoj gospodi nije pravo, da je naše radništvo organizirano u ovoj organizaciji, pa rabe sva moguća sredstva, da bi tu organizaciju uništili. Njima proti svim zakonskim propisima potpuno idu na ruku državni organi, koji na svakom koraku ometaju njezin rad. Osim raznih denuncija o boljševizmu i crvenoj pogibelji, koja bi prijetila državi iz ove kršćanske organizacije, oboružani oružnici provaluju u prostorije organizacije a općinski redar hoće da pristupuje pouzdanim sastancima njezinih članova. Sve to, što se događa po uputama mjesnog općinskog upravitelja, ne da se zamisliti u jednoj uređenoj državi. Vrhunac pak nepravnog, nekulturnog i nesocijalnog držanja mjesnih državnih organa postigla je njihova zabrana, da ova zakonski priznata organizacija ne može da blagoslovi svoju društvenu zastavu bez dozvole. Molba je za dozvolu učinjena, ali odgovora na nju do danas nema. Rodio se je međutim prijestolonasljednik i, dok je cijelo mjesto plivalo u moru zastava, naša organizacija ne može da izvjesi svoju zastavu radi tih organa državnih na slabazan cijelog paskog pučanstva. To ipak gospodu oružnike nije opametilo, već 11. ov. mj. bez naloga nadležne vlasti provalili u društvene prostorije, izvedoše premetačinu te zaplijeniše radničku zastavu, koja se je imala blagosloviti, navadajući, da su je radnici potajno blagoslovili i časovito (l) razvili na dan rođenja prijestolonasljednika. Da bi to i bila istina, nikako oružnici nemaju razloga da to učine, a cijeli Pag, koji se od skrajnosti zgraža nad ovim arnautskim postupkom može posvjedočiti, da to nije istina. Mi vjerujemo, da je to sve učinjeno mimo nadležnih vlasti, i da će oni znati poučiti svoje organe o

PODLISTAK

OTOK ŽIRJE.

(Konac)

Isto na jugu, ali na drugome jeziku, što s istoka zatvara Stupicu ima, no samo u temeljima sačuvan, još jedan gordi starinski spomenik zvani Gušterne. Na vrhu je brežuljka vodoravno odsječena, koji prostor čiste, gole litice, čvrsto stisnut o temeljima, morao je biti kao platforma utvrde što je vrijeme oborilo. Kakvi su tu temelji! Koli jake morale su biti mišice, koje su pod sugestijom jedne volje i sankcije zakona lomile, djelale, uz vrlet penjale i u čvrst obruč temelja složile onolike mase kamenja nalik na divske skamenjene slatnjake.

Uzme li se u obzir, da na čitavom nizu glavica, što se od okrunjenog Kapića i Kruga nižu uz spomenute

utvrde, ima tragova i ostanaka starinske građevnosti, onda sva južna strana otoka morala je izgledati: terribilis ut castrorum acies ordinata i neprijateljskom mornaru prava Scilla uz hvarsku Haribdu prije Demetrijeva vjerolomstva.

Kao što je povijest narisala svojim ljepotama južnu stranu otoka, tako ju je i priroda odjenula kraljevskim plaštom mekane, miomirisne borove šume. U tom djevičanskom parku, gdje po narodnom pričanju žive vile, uzvijue se jedan do drugoga starovjekni borovi, što mutnim szumama izimlju iz kore tamjanovu smolu. Pod okriljem starih otaca niču njihova čeda, koja pripijevajući roditeljskoj pjesmi za vednih dana veselo šume ili za mutnih i maglenih tuguju tugom Kiparfoša za ubijenim jelenom. Ratni i poratni glad, koji se ne udvara ljepoti, zatornom je požudom narušio harmoniju mirisa, boja i glazbe, koja je kraljevala u ovoj oazi sred žirjanskog krša, za

koju znaš da je od davnine, samo ti je tajna je li sjemenka-mati, iz koje se tolik život razbujao, pala na zemlju iz ptičjeg kljuna, s vjetrnog krila ili iz duše požudne estetskih čara ko i herojskih podviga.

Kada u predvečerje, dok vjetar šalje more kraju na razgovore; zatavljen mirisom borja, šuštanjem malih talasa i pozdravnim šarama zalazećeg sunca, zastaneš u tom raskošnom kraju, zaroniš u razmišljanje o Životu, što živi i pokreće izvan vlastitog mikrokozmosa, i duša pjeva ditrambe i ode Bogu jakomu, lijepomu i dobromu, jer On se duši objavljuje i šaptom prirode, koja je kćer Njegove dobrote, a kad ti pogled smami Gradina, kojoj još ponosno uporstvo sja iz zatarenih joj okanaca i gladan jastrijež, što nad njom kružeći traži večeru, gledaš ženu u sjajnome oklopu i s kacigom na glavi i silne oklopnike „bez mane i straha“

kako bacaju loveće poglede na pučinu i raduju se, što bijela lada i crna noć plove k njihovoj Stupici upored. Priroda je knjiga, u kojoj pišu Bog i ljudi. Ona je uvijek otvorena ljudskim očima, i ako je duša ponizno znatiželjna i srce u „kom se otvaraju pram nebu čuvstva cvijeti“, čovjek srca i duše, kad nije u rastresenosti izgubljen, staje pred tom knjigom čita i razmišlja i gleda drame i tragedije na šarnoj i bogatoj pozornici mašte, koje je svaka pozornica samo slaba reprodukcija nedostiživog modela.

Za doba talijanske okupacije bila je na otoku jaka posada talijanskih vojnika. Ali ona je bila... a duh pok. Jere Šigorića ustrijeljena od Austrije kao jednog od glavnih agitatora bokotorske pobune živi svjež i miran, kao dah borove šume i čar. priče o Teuti i njezinim junacima „bez mane i straha“.

Dr Josip Mijat.

korektnom vladanju i dati satisfakciju nažoj organizaciji za njihov protuzakoniti postupak. Osobito se to nadamo od g. velikog župana dra Perovića, jer dvojimo da će mu biti ugodno, ako radi ovih šikanacija naše kršćanske i humane organizacije dođe do interpelacije u parlamentu. Gosp. Veliki župane, Vaša je dužnost pozvati Vaše podređene organe na odgovornost radi gornjeg njihovog postupka!

Sveč. **Joso Felicinović**
cent. tajnik J. S. S. za Dalmaciju.

Iz vanjskog svijeta.

Italija ispraznila Krf. Prema odluci ambasadorske konferencije Italija je morala isprazniti Krf. Dana joj je zadovoljština za pogibiju komisije, ali ipak ne onakova, kakvu je ona tražila. Talijanska štampa i talijansko javno mišljenje je zadovoljno sa akcijom Mussolinia prema Grčkoj i rezultat njezin smatraju jednim od najvećih svojih uspjeha u vanjskoj politici.

Turska republika. Turska narodna skupština u Angori radi na tome, da se Turska proglasi republikom, a njezin bi prvi predsjednik imao biti Kemal-Paša.

Kontrarevolucija u Bugarskoj ugušena. Najnovije vijesti javljaju, da je kontrarevolucija komunistička i zemljoradnika u Bugarskoj potpuno ugušena. Sve vijesti o pogibiji Cankova i ostalih članova vlade bile su bez temelja, a revolucionarci iza svoga neuspjeha bježe preko Bugarske granice.

Vrijenje u Njemačkoj. Potpunim neuspjehom njemačkog pasivnog otpora u Ruhru, nastalo je u Njemačkoj pogibeljno vrijeme po jedinstvenost bivšeg njemačkog carstva. S jedne strane skrajni revolucionarci, a s druge strane njemački nacionalisti ugrožavaju srednji put današnje njemačke vlade. Bavarska se kani posvema odčepiti od ostale Njemačke na taj način, da se prijestolonasljednika Ruprechta proglasi kraljem Bavarke. U tom smislu upravio je bavorski diktator von Kahr jedan upit velikim vlastima, kako bi one primile taj događaj. Velike vlasti mu nijesu dale nikakvi konkretni odgovor, ali mu je stavljeno do znanja, da će savezničke Vlasti silom spriječiti, ako Bavarska pokuša da nacionalistički pokret prenese u Austriju. Kahravi planovi, kako je poznato, idu za tim, da iz Austrije i Bavarke stvore katoličku podunavsku državu pod dinastijom Wittelsbach.

Gospodarstvo.

Obrtnički vijesnik. Dne 26. rujna 1923. u Splitu je počeo izlaziti „Obrtnički vijesnik“. List će izlaziti jedanput mjesečno a godišnja mu je pretplata 30 dinara.

Izvoz naše pšenice u Čehoslovačku. Na zahtjev Čehoslovačke vlade veliki mlinovi u Slovačkoj odlučili su da ove godine kupe pšenicu u našoj državi, naročito u Vojvodini, da na taj način pokriju ovogodišnji manjak pšenice u Čehoslovačkoj. Vlada namjerava učiniti sve moguće olakšice, da ovaj izvoz što bolje omogući. Tako, dok će strani svijet jesti ovogodišnju našu pšenicu uz jeftine pare, dotle ćemo mi u Dalmaciji, zgodno primjećuje jedan zagrebački dnevnik, i braća u Hercegovini i Crnoj Gori, kao i do sada, zanemarivanjem beogradske vlade umirati od gladi.

Palača od 400 milijuna kruna. U vrijeme redukcije činovnika, povišenja željezničke tarife, raznih carinskih i monopolskih taksa te bezvrijednosti našeg novca, g. ministar fi-

nancija odobrio je kredit za gradnju palače ministarstva građevina u Beogradu. Ovaj kredit nije ni viši ni manji nego ravnih 100 milijuna dinara.

Prihodi željeznice na području sarajevskog ravnateljstva u mjesecu kolovoza ov. g. iznosili su 13,831,420 dinara. Svega je kroz to vrijeme opremljeno 1,045,491 osoba i 323,516 tona robe.

Za jaču proizvodnju duhana. Uprava državnih monopola zaključila je, da će buduće godine davati veće zajmove proizvođačima duhana, kako bi ovi mogli da produciraju što više duhana na svojim posjedima. Sama država imala je od prodaje duhana lijep prihod, koga bi htjela, da uveća jačom proizvodnjom.

Berba u Šibeniku i okolici je u punom jeku. Po pripovijedanju vinogradara ova je godina povoljnija nego pretprošla ne samo po kvantiteti nego i po vrsnoći grožđa. Zadnje su kiše povoljno djelovale i doše u pravo vrijeme. Cijene su mastu minimalne. Iz početka su bile po 230 dinara po hl., a danas domaći trgovci, pošto nema stranih, jedva plaćaju po 180 i 200 dinara po hl.

Burza. Zagreb 1. 10. Devize. Trst 4:02, Beč 0:12:45, London 402, New-York 87:50, Pariz 5:50, Praha 2:64, Zürich 16:50. Valute, Dolar 86. tal. lira 3:97.

Gradske vijesti.

Splitški biskup presv. dr. Kv. Kl. Bonefačić bio je u petak, 28. rujna na prolasku kroz naš grad. U ime splitskog kaptola izišli su pred njega do našeg grada preč. gg. kan. Ivanišević i Tresić, te su ga to jutro sa predstavnicima mjesnog kaptola dočekali i pozdravili. Presv. dr. Bonefačić iskrao se je u našem gradu i rekao sv. misu u Stolnoj Crkvi. Pri dolasku u naš grad i odlasku iz njega slavila su zvona na crkvi sv. Frane.

Našim pretplatnicima na uvaženje. Ovo se u zadnje vrijeme po drugom put događa, da je naš list zbog tehničkih nedostataka u tiskari morao zakasnuti. Jednako je zadnji broj morao zakasnuti za vanjske pretplatnike. Sve je uređeno, da se to više ne ponovi.

Opozivanje punomoći. Zadruga, koje su nasjele nezovoljenoj agitaciji bankarskog izaslanika činovnika Buratovića i dale mu u dobroj vjeri punomoć za glavnu skupštinu Zadružnog Saveza, redom ih opozivlju, te su odlučile na skupštinu poslati vlastite punomoćnike.

Carinarnica u našem gradu, kako novine javljaju, podignuta je na stepen prvoga reda.

U lov za punomoćima za glavnu skupštinu Zadružnog Saveza stigao je prošlih dana u naš grad poznati „ribarski stručnjak“ Buratović. U Šibeniku se ipak nije uhvao sam nastupiti pa je pozvao u pomoć famoznog umir. učitelja Škalu, a u Krapanj se je sam zaletio. Kako smo informirani, ostao je i tamo duga nosa.

Presvj. biskup hvarski, a bivši šibenski Luka Pappafava, javljaju splitske novine teško je bolestan. Njegovo je stanje skoro beznadno, te se dan po dan očekuje njegova smrt.

Tražite odmah najnoviji cijenik cipela, rublja, pletenina, odijela i raznih drugih predmeta sa više stotina slika, koji Vam se šalje za badava, ako pošaljete dvadinarSKU marku za odgovor. — Jugoslavenska Razašiljona, Ant. Savnik — Škofjaloka, Slovenija.

Potres. Zadnjih dana kao u prošlece ov. g. učestali su potresi u našem gradu i okolici. U noći između 25. i 26. rujna oko 2 sata i 20 časa osjetio se je uz prethodnu tutnjavu jaki potres. Slijedećih dana ponovno se je osjećala podzemna tutnjava a na 1. ov. mj. oko 11 1/2 sati pr. pod. uz prethodnu te podzemnu tutnjavu osjetila se je slabija trešnja. Narod je u razumljivom strahu, te bi se nadležni faktori morali pobrinuti, da preko stručnjaka obavijeste javnost o ishodištu ovih potresa, jer dvojimo da našem kraju prijete uslijedi toga kakova katastrofa, a što je široj javnosti teško dokazati bez auktornitativnog mijenja.

Profesor pjevanja i sviranja na mjesnoj učiteljskoj školi g. Petar Baković stigao je u naš grad i daje privatne satove iz glasovira, violina i solopjevanja. Za informacije obratiti se u knjižari Filip Babić.

Radnja bez vrijednosti. Nova općinska uprava izgleda ima volju, da nešto radi koliko dopuštaju financijske prilike općine. Ali mislimo, mogla bi svojim radnjama posvećivati veću pažnju, tako da ono što radi ne bude samo do prve kiše. Radnja, koja se je prošlih dana obavljala napanjem nekakve crvene zemlje po stubištu pred stolnom crkvom, sve prije pokazuje nego solidnu radnju. Dode li i najmanja kiša te će zemlje nestati. Ipak Šibenik je grad, moralo bi se imati na pameti.

Požar u Skradinu. Jučer rano u zoru pojavio se je na nepoznat način požar u općinskoj zgradi u Skradinu. Cijela općina je izgorila do temelja sa svim spisima, jedino je uspjelo spasiti blagajnu. Ovom prigodom žalosnu je sliku dalo o sebi općinsko vatrogasno društvo, preko čega se ne može preći mučke. Iz Skradina zatražena je pomoć oko 4 sata ujutro, a malo prije 9 sati uputili su se vatrogasci za Skradin, njih ravno 8 na broju, od kojih je šestorica bila u vatrogasnoj opremi. Općinska uprava bi se morala zamisliti nad tim prije nego se dogodi kakova teža katastrofa.

Malo razjašnjenja. Primamo na uvštenje i donosimo: „Dolje potpisani akademici i građani, koji su sudjelovali kod demonstracije protiv imper. politike Italije dne 20. ov. mj. pozivaju javnim putem odgovornog urednika „Dalm. Hrvata“ g. Marka Berovića, da se izjasni na koga je ciljao u svom članku od subote 22. ov. mj. strana 4. „Dalm. Hrvata“ u

izreci „pod vodstvom plaćenog ološa“. Potpisani će u suprotnom slučaju biti prisiljeni, smatrajući to uvredom biti časti, predati tužbu redovitom sudu. Julije Bartole, aps. eks. ak., Ježina Šime, aps. ing., Mate Bujas, Sunara Krsto, stud. iuris, Branko Kurajica, st. med., Milan Vulinović, aps. eksp. ak., Ante Kapetanović, kand. eksp. ak., Zvonko Čaleta, cand. iuris, Karadjole Josip, cand. ing., Miloš Skočić, trg., Dalibor Košan, abiturijent, Ante Vitale, st. phar., Ježina Krsto, stud. iuris, Metod Kronja, aps. eksp. ak., Kačić Zlatko, čin., Ivo Tarle, trg.“

Dr. Vjek. Rismondo otputovao je u naučne svrhe za nekoliko sedmica. Povratak će objaviti u novinama.

Poljski pjevači okupljeni u „Chor akademicki“ bili su u petak, 28. rujna na prolasku kroz naš grad. Iza svoje ture kroz našu državu, dolaze u Split, da tu održe koncert.

Proti psosti. Splitske novine javljaju, da tamošnja nova policija energično postupa proti psosti. Do sada da je nekoliko osoba osuđeno na 14 dana zatvora radi psosti. A kod nas?!

Dr. Desnica povukao ostavku. Radikalne novine javljaju, da je dr. Desnica povukao ostavku na mandat te da ponovno ide u parlament.

„Dalmatinski Radikal“ prelazi u Split, te je brojem od 29. rujna prestao izlaziti u našem gradu. U ovom broju oprašta se od našeg grada i sjeverne Dalmacije, nudeći im velikodušno svoje zagovornišvo budu li ovi krajevi pristajali uz radikalnu koncepciju ove države. „Dalm. Radikal“ ističe svoju visoku ulogu, koju je igrao u javnom životu našeg grada i sjeverne Dalmacije. Posve je zabravio na slučaj Onizima Popovića i preko naših upita mukom prelazi. Našem kolegi ipak želimo sretan put i da ga sreća, koju ga je pratila u Šibeniku, jednako prati i u Splitu.

Obznana. Poreska kotarska vlast javlja, da je dovršen razrez porezu tečevine za I. i II. razred za god. 1922.-23. Ovaj će iskaz biti izložen kod mjesne poreske vlasti i poreznog Ureda u Skradinu i Tijesnomu od 1. ov. mj. do 15. te se interesenti pozivaju, da ovaj na vrijeme pogledaju, buduće se jedino unutar ovog roka može prikazati utok proti odmjerenju poreza. Inače razrez poreza postaje pravomoćan.

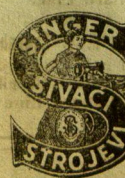
Bačve od podruma u srednjem stanju za 400 hl., gvozdeni tisak za ulje, vino i paštu sa cijelim ostalim spravama prodaje se uz povoljne cijene. Obratiti se: **Josip Petrić pok. Ivana Krilo — Matirac.**

NOVE KNJIGE:

Isus prijatelj malenih (molitvenik posebno za dječake i za djevojčice) vezan u platno	Din. 15.—
Petar Orgec: Temelji društva	12.50
Narcis Jenko: Bosančice (pripovijest sa slikama)	8.—
Iskrice ljubavi svetotajstvenom Isusu	20.—
Izabrani listovi sv. Eranje Sal. prev. A. Špoižar	20.—
Dr. Gosar: Za kršćanski socijalizam	14.—
Prof. Sasso: Današnja škola	10.—
Vinko Bek: Kokoši (sa 16 slika)	5.—
Kalendari za 1924.: Kalendar Srca Isusova i „Danica“ svaki po Din. 10.—	

Književna Zadruga NARODNE PROSVJETE, Zagreb I, pošt. pret. 109.

Poštarina se zaračunava napose. Najbolje je novac poslati unaprijed za knjige pripisavši 15% za poštarinu.

SINGER šivači strojevi

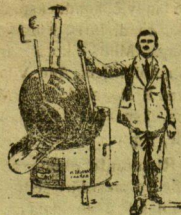
— na cijelom svijetu poznati su kao najbolji. —
Podružnice i zastupstva u svim mjestima.

Centrala za državu S. H. S. Zagreb, Marulićeva ul. br. 5. II. kat.
Filijala Šibenik, Široka ulica.

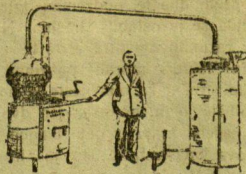
**Tvornica kotlova (kazana) i bakrene robe
M. ZAGORAC - ZAGREB ILICA 152.**

„Zvrnut“

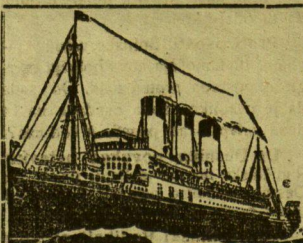

Preporuča kotao vlastitog izuma na iskretanje sa vrlo praktičnim hladnikom. — Naročito je prikladan za šljivu, vinski drop, borovicu i groždje, jer se u času isprazni.

Patent kotao „ANDJELKO“

Cijenike, nacрте i objašnjenja šalje na zahtjev besplatno.

Hamburg-Južnoameričko-parobrodarsko društvo.

Najveći, najbrži i najljepši parobrodi za prevoz putnika sa sjajnim uređajem
1. II. i III. razreda — o d l a z e:
6. augusta „CAP NORTE“
23. „ESPANA“
24. „TUCUMAN“
13. septembra „CAP POLONIO“
17. „LA CORINA“
31. „MADEIRA“
4. oktobra „ANTONIO DELFINO“
11. „VIGO“
18. „BILBAO“
25. „CAP NORTE“
31. „VILLAGRACIA“
15. novembra „CAP POLONIO“
17. „ESPANA“
12. decembra „LA CORINA“
iz HAMBURGA
za Argentinu, Braziliju i Urugvaj.
Sve obavjesiti daje dragovoljno i besplatno
Glavno zastupstvo za Jugoslaviju:
ZAGREB, Petrinjska ulica br. 73.
Zastupstva: Beograd, Balkanska 49.
Vejički Bečkerek, Svetosavska 18. Bi-
teľ, Bankarska 12.

Krumpir-Fazol

kranjski najbolji, kao i sve druge zemaljske proizvode dobavlja najjeftinije poznata kranjska firma

Fr. Gorjanc et Cie, Kranj.

PAPIRNICI

GRGO RADIĆ

ŠIBENIK (Glavna ulica).

Bogati izbor svih vrsti umjetničkih dopisnica.

Prodaje školskih potrepština, raznog papira te sve vrsti kancelarijskog pribora.

Skladište knjiga za osnovne škole.

Igračke za djecu.

Posluga brza i solidna.

Cijene umjerene!

RATAR D. D.

Veletrgovina gospodarskim potrepštinama i proizvodima

Z a g r e b

PODRUŽNICA: SUŠAK

Tvornička ulica broj 15.

Telefon 14-59 Interurban 15.

Brzjavni naslov: „RATAR-SUŠAK“

dobavlja sa svog skladišta na Sušaku, Baku najpovoljnije:

BRAŠNA, ŽITARICE, KOLONIJALNU ROBU, 16% SUPERFOSTAT, 18% THOMASOVU DROZGU, 40-42% KALIJEVU SOL, 12-15% KAINIT I VAPNENI DUŠIK.

DROGERIJA VINKO VUČIĆ - ŠIBENIK

Skladište kemijskih proizvoda, laka boja, gumenih predmeta i o.

OPTIKA.

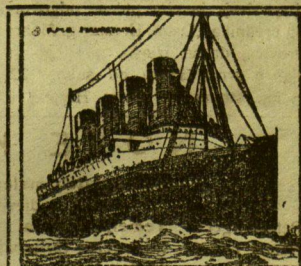
Naočala - Cvikora.

zvrbuje svaku izradbu po ukul. liječničkom propisu

Pri maju se popravi.

Prodaje se: 5 željeznih šina i željezne stubište na zavoj sa 13 stepenica. Obratiti se Biskupskoj Kuriji u Šibeniku.

CUNARD LINE

Najbrži parobrodi svijeta. Izravni putnički tovarni i ekspres saobraćaj od Hamburga i Cherbourga za Ameriku i Kanadu

4 dimjaka, 5^{1/2} dana. Vlastite kabine za putnike III. razreda. Putnike prate iskusni činovnici do luke ukrcaja, te im putem pruže u svakom pogledu dragovoljno svaku pomoć. Uputstva daje: Cunard Line.

Glavno zastupstvo za Jugoslaviju: **Jugoslavenska banka d. d. Zagreb** B-cesta 33, kao i naša Agencija zastupnik Josip Jadronja - Šibenik Brzjavni naslov: „Cunard Line“ Šibenik.

Najuspješnije se oglašuje u „Narodnoj Straži“!

Parobrod

“LEVIATHAN”

59936 Br. Reg. tona
Najmoderniji, najveći i najlakurioziji oceanski parobrod. Najveći naponi znanosti, snage kapitala i pronalaznog duha utjelovljeni su u ovom čudesnom parobrodu. — Neprisposobiva udobnost u svim razredima.

Prva vožnja u New York na 7. augusta, 1923, zatim 28. augusta 18. septembra, 8. oktobra, 29. oktobra itd. svaki treći tjedan utorkom iz Southamptona — Cherbourga. — Sve pobliže kroz dole naznačene adrese. —

BREMEN — NEW YORK

izravna veza sa sjajnim američkim vladinim parobrodima. — Nenadkriljivi na udobnosti, čistoti i izvrsnoj opskrbi. — Brzi i sigurni brodovi.

„George Washington“ „President Fillmore“ „President Harding“
„President Roosevelt“ „America“ „President Arthur“

Zahitjevaite pobliže upute i plovidbena listinu broj 234.

Zgodna prilika za otpremu robe

UNITED STATES LINES

Generalno zastupstvo za Jugoslaviju:
Beograd, Palata Beogradske Zadruge.

Budimo novovjekni apostoli - širitelji katoličke štampe!

Zadružna gospodarska banka d. d.

Vlastita zgrada
Glavna ulica 108.

Podružnica Šibenik

Brz. naslov *Gospobanka*.
Telefon br. 10 - Noćni 67

Centrala Ljubijana.

Podružnice:

Đakovo,
Maribor,
Sarajevo,
Sombor,
Split.

Ispostava: Bled.

Afilijacije:

Sveopća zanatlijska banka d. d. u Zagrebu i njena podružnica u Karlovcu te Gospodarska banka d. d. u Novom Sadu.

Dionička glavnica i pričuva preko K. 60.000.000.

Ovlašteni prodavaoc srećaka državne lutrije.

Prima uloške na knjižice, te ih ukamačuje najpovoljnije.

Oprema sve bankovne i burzovne transakcije.